



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Richardt & Becker,  
Hørregaarden  
Holkenhavn  
i Fyen.  
1844.





F. Storch del.

C. A. Reitzels Forlag.

Em. Barentzen & C<sup>o</sup> lith. Inst.

**HOLKENHAVN,**  
(i Fyen, forhen Kogsbølle, Ulfeldsholm, Ellensborg og Nygaard.)

# HOLKENHAVN,

(i Eyen, forhen Kogsbölle, Ulfeldsholm, Ellensborg og Nygaard.)



Omtrent  $\frac{1}{2}$  Miil Syd for Nyborg, ved Bindinge og Orbæk-Aaers brede Udløb i den Bugt, som danner Byens Ahd, ligger det ved sin colossale Masse imponerende Holkenhavn, med den yndigste Udsigt over den herlige Bugt, hvor lette Seilere uafsladeligen færdes, til det brede Belt, til Sprogø, hvor man saa ugerne er Gæst, og i det Fjerne Blaa til Sjællands Kyster. Af Hovedgaarden med tilliggende Gods blev der 1672 oprettet et Baroni med egen Birket; dette har fortræffelige Jorder og gode Skove, men er ikke complet, idet det nemlig kun udgjør henved 840 Td. Hartkorn af alle Slags, tidligere endnu mindre, hvilket er fordeelt paa følgende Maade:

Hovedgaarden Holkenhavn udgjør Hartkorn, Ager og Eng efter den gamle Matricul 76 Td. 5 Stp. 3 Fdf. 2 Alb., Skovskyd 7 Td. 2 Stp; efter den nye Matr. Hartkorn 75 Td. 1 Stp. 2 Fdf. 1 Alb.

Gaardens Areal er 718 Td. Land geometrisk Maal, hvorunder er indbefattet Hauger, Gaardsplads etc. Skovenes omtrentlige Størrelse er 500 Td. Land geom. Maal. — Af Kirker henhører kun Bindinge med jus proponendi under Baronet. Liendehartkornet udgjør 445 Td. 6 Stp. 1 $\frac{1}{2}$  Alb. og er matriculeret Kongetienden for 49 Td. 4 Stp. og Kirketienden ligesaa.

Bøndergodset udgjør 83 Gaarde, 4 Voldsteder, 122 Huse og 3 Vandmøller; Hartkornets Beløb er:

bebygget Hovedgaardstart . . . . .	9 Td. 5 Stp. 2 Fdf. $\frac{1}{4}$ Alb.
contribuabelt . . . . .	597 = 3 = 1 = 2 $\frac{1}{2}$ =
	Salt: 607 Td. „ Stp. 3 Fdf. 2 $\frac{3}{4}$ Alb.

Møllekyld paa 3 Vandmøller . . . . . 22 = „ = „ = „ =

Under Baronet Holkenhavn hører endvidere Aalsgaard Frederikshøj, der staaer for Hartkorn Ager og Eng 27 Td. 2 Stp. 1 $\frac{1}{2}$  Alb. efter den nye Matricul og efter Kongl. Bevilling af 10de Febr. 1841 af nærværende Lehnbesidder, Hoffægernester Baron Conrad Frederik Erik Holt, er tilkjøbt og indlagt under Baronet.

Strax Syd for Hovedgaarden, imellem denne og Skoven, ligger en Strækning, Moret kaldet, som i ældre Tider har været Strand, men nu for største Delen er blevet tørt Land, hvorvel det ofte oversvømmes af Havet; det anvendes til Græsning for Kreaturer og vil ved nogen Dpoffrelse fra Besidderens Side kunne forvandles til god Eng, til stor Fordeel for Eiendommen, til hvilken Forandring de forberedende Arbejder alt ere paabegyndte. — Paa Gaardens yderste Marker ved Aaen findes en Sundhedskilde, St. Madse eller Mathæus's Kilde kaldet, hvilken man tidligere tilstrev stor Kraft og jævnlig besøgte St. Hans Aften, men dette er nu saa temmelig gaaet af Brug; den nærliggende, berømte St. Regis's Kilde i Frørup synes at have taget Søgningen fra den, og besøges endnu stærkt fra alle Dele af Landet, hvoraf man kan see at Al-

# HOLKENHAVN,

(i Fyen, forhen Kogsbølle, Ulfeldsholm, Ellensborg og Nygaard.)

muens Smag i denne Henseende ligesaa vel er Forandring underkastet som de Fornemmere.

Gaarden — skjøndt ingenlunde de nuværende Bygninger, maa uden Tvivl henregnes til de ældste i Danmark; den kaldtes dengang Kogsbølle og laae i Bondebyen af samme Navn. En Kog eller Kaag betyder endnu ved Limfjorden et fladbundet Fartoi, i ældre Tider overhovedet et Skib, og Navnet viser altsaa at der i Nærheden af Byen har været en Havn, hvortil Stedet dog nu kun synes lidet passende. Man vil vide at Kogsbølle først skal have tilhørt den ældgamle Familie Blaa, berømt i Danmark og Sverrig i Middelalderen, især i Kjempeviserne, hvor navnlig Hr. Iver Blaa ofte nævnes; en Mand af dette Navn levede virkelig i Sverrig i Midten af det 13de Aarhundrede, spillede en vigtig Rolle under Birger Jarl og boede paa Den Grønneborg i Hagefjorden ved Indløbet til Mælaren, hvor Levningerne af hans Borg endnu sees.

Du tør aldrig Spore spænde eller tage Hjelms oppaa  
Dig møder den sande Mand, som hedder Iver Blaa  
Vel op Iver Blaa paa Grønneborg i Sverrig.

I Danmark mindes endnu den raste Helmer Blaa, som ene ihjelslog sin Fæstemes sex Brødre, medens den Syvende kuns frelste Livet ved at forlige sig med ham.

Herr Helmer Blaa rider sig i Rosens Rund,  
Selv førte han sin Høg og Hund,  
Saa fri rider han i Sadelen.

Saa vare sex Brødre slagte til Jord.  
Dy stod Hr. Palle rød som Blod,  
Alle hans Venner var han god.

Rød som Blod,  
Alle hans Venner var han god.  
„Hr. Helmer Blaa stil Du Din Riv,  
Jeg vil Dig min Hjar Søster giv’.”

„Stil Din Riv,  
Jeg vil Dig min Hjar Søster giv’.”  
Helmer statted sit Sværd mod Jord.  
„Nu hører jeg en Broders Ord.”

Herr Helmer gav ham sin Søster igjen.  
Saa drukkede de Bryllup med Glæde og Gammen,  
Foruden al Harm de leve tilsammen.  
Saa fri rider han i Sadelen.

Denne Familjes Eiendomme i Danmark vare ellers Lovestedsgaard i Staane og Drebygaard paa Lolland; dog vil man vide at den ogsaa skal have eiet Kogsbølle, og de Gamle nævne Iver Blaa til Kogsbølle i Aaret 1317; nogen Hjemmel i Historien har denne Mening vel neppe, dog kan man i en saa tidlig Old ret vel lade sig nøie med Sagnet og Muligheden af at dette har Ret kan paa ingen Maade nægtes. — De første Giere af Gaarden, som Historien kjender, ere af Familien Ulfeld, hvis egentlige Stamsæde Kogsbølle maa kaldes, idet Slægten fra sin første Fremtræden af i over 200 Aar eiede denne Gaard. Anders Ulfeld til Kogsbølle levede i Slutningen af det 14de Aarhundrede; hans Søn Erik Andersen døde 1430, dennes Søn Anders Erik sen til Kogsbølle døde 1453; af hans 6 Børn arvede Ebbe Andersen Kogsbølle og Dreagaard og døde 1501; hans Søn Knud Ebbesen til Kogsbølle døde 1540, og Enten Fru Anna Hardenberg eiede Gaarden til sin Død i Aaret 1566, dog i Forening med to af sine Sønner; med deres Børn begynder Familien først at spille en vigtig Rolle i Historien, thi i det følgende hundrede Aar træffe vi rige, mægtige, dygtige, men tillige stolte og hovmodige Ulfelder ved hvert et Skridt. Af Knud Ebbesens 4 Sønner nævnes de to, Corfik og Jacob, til Selsø og Kogsbølle; de vare begge Rigsraader og den Første døde 1563 ugift, den Sidste er bekendt af sit Gesandtskab til Rusland og deraf følgende Unaade hos Frederik den Anden. Denne Konge sendte nemlig 1578 et Gesandtskab til den russiske Czar og beskyttede Tyran Ivan Basiliewitsch den Anden, som havde indtaget nogle Danmark tilhørende Stæder i Estland



# HOLKENHAVN,

(i Fyen. forhen Kogsbølle, Ulfeldsholm, Ellensborg og Nygaard.)

og Lifland, men viist sig villig til at slutte Fred, da han paa samme Tid laae i Krig baade med Sverrig og Polen. Jacob Ulfeld stod i Spidsen for Gesandtskabet, som i alt udgjorde 100 Menneſker, og Miſſionen var ikke uden Fare, da Ruſterne dengang ikke altid respecterede Folkeretten, men undertiden mishandlede, ja dræbte, de til dem ſendte Geſandter. Efter en beſværlig tre Maaneders Reife lykkedes det at erholde Audients hos Czaren, ſom dog paa ingen Maade vilde slutte en varig Fred, men tilbød en 15 Aars Stilſtand og i Tilfælde af at denne ikke blev antaget truede med at lade ſin Hær, ſom ſtod marchſtædig paa Grændſen, drage ind i det danſke Gebet og prøve Lykken. — Ulfeld havde paa Reifen ſeet Ruſternes græſelige Barbari, kjendte nogenlunde deres Styrke, ligesom den danſke Hærs Svaghed i det ſjerne Land, var mange hundrede Mile borte fra Fædrelandet og hverken kunde eller maatte indhente nye Inſtruxer; han anſaae det derfor for retteſt at overtræde ſin Inſtrux og slutte Fred paa 15 Aar, men ſaldt derover ved ſin Hjemkomſt i Januar Maaned 1579 aldeles i Unaade og blev affædiget fra Rigsraadet, hvilket haardt krænkede den stolte Mand, ſom var ſig bevidſt at have handlet efter bedſte Skjønnende og derved i den ſtrar paafølgende nye Krig mellem Ruſland og Sverrig virkelig bevarede de danſke Beſiddelser for Krigens Ræbſler. — Af ſin Harmelod lod han ſig henrive til en Handling, ſom vakte ſtor Opſigt, ſkjøndt den ikke drog videre Følger efter ſig. Ved Kongens Begravelſe i Roeskilde Domkirke, den 8de Juni 1588, i Overværelſe af hele det glimrende Ligfølge — hvoriblandt flere fremmede Fyrſter — traadte den gamle Rigsraad, efterat Ceremonierne vare endte, frem paa Kirkegulvet og erklærede høit og lydeligt, at den afdøde Konge havde kunſt ilde lønnet ham for mange Aars troſte Tjenefte, og beklagede ſig bittert over den mod ham brugte Fremgangsmaade; Raadet blev i høi Grad opbragt, men han ſik dog ingen videre Straf end nogle Maaneders Forviſning fra Hoffet. — 5 Aar efter, 8de October 1593, døde han og blev — ligesom alle hans Forfædre — begravet i Bindinge Kirke; han var gift med Fru Anna Flemming til Bavelſe, den Sidſte af ſin Slægt, der medbragte ham denne Gaard.

Denne Jacob Ulfeld lod det gamle Kogsbølle nedbryde og de to Fløie af den nuværende Bygning opføre; han kaldte den nye Gaard efter ſig Ulfeldsholm, hvilket Navn den dog ikke længe beholdt. Sin Geſandtskabsreife har han

ſelv beſkrevet paa Latin, hvilken Bog i ſin Tid gjorde Lykke og blev flere Gange oplagt. — Af hans fire Sønner arvede Jacob Ulfeld Familiens Stamgods og forenede dermed Egeſkov i Fyen og Urup i Jylland. Han er bekjendt for ſine mangfoldige Reiſer, paa hvilke han tilbragte 12 Aar og beſøgte ikke alene næſten alle europæiſke Lande, men Orienten, Africa, ja Batavia paa Java; efter ſin Hjemkomſt blev han Ridder, Rigsraad og ſenere endogſaa Rigets Cantøler, — i hvilken høie Poſt han afløſte den berømte Hiſtorieſkriver Arild Hvitfeld, — blev ſom Geſandt ſendt flere Gange til Holland ſaavelſom til Spanien og nød ſtor Anſeelse; han døde 1630. Med ſin Fru Birgitte Brockenhuus til Egeſkov avlede han 17 Børn, 11 Sønner og 6 Døttre, ſom paa nogle Staa nær kom til ſtor Anſeelse. Dgsaa ſom hiſtorisk Forfatter er Cantøleren bekjendt, nemlig af ſit Compendium historicum Regum Daniæ, ſom Rothe har overſat paa Danſk.

Ulfeldsholm folgte Cantøleren 1616 til den bekjendte Enkefrue Ellen Marſvink for 100,000 Slettedaler og flyttede derfor alle ſine Forfædres Ligliſter fra Bindinge Kirke til Dverndrup i Sunds Herred, Sognekirken til Egeſkov. — Fru Ellen opførte paa Ulfeldsholm foruden de tidligere Bygninger to grundmurede Fløie paa Borgegaarden, 4 Taarne ſammesteds med kobbertakte Spiir, — ſom dog ſiden ere nedtagne, — ſamt to grundmurede Længer i Ladegaarden; i den ene Fløi blev der indrettet et prægtigt Capel med ypperligt Billedhuggerarbejde, hvorpaa Meſter Hans Dreyer fra Haderslev arbejdede i 7 Aar, og et meget ſmukt Alter, ſom blev hidflyttet fra Kirken paa Thurs, foruden de øvrige koſtbare Brydelsler; det blev indviet 1637 og alle diſſe Bygninger opførte 1629—36; Gaarden ſelv opkaldte Fru Ellen nu efter ſig og gav den Navnet Ellensborg, hvilket blev forhyndt til Thinge. — 1649 arvede Chriſtine Munk, Grevinde til Slesvig-Holſteen, Ellensborg, tilligemed Moderens øvrige Gods; hun boede paa Voller i Jylland og døde 1658, hvorefter Ellensborg ved Fruen Eleonore Chriſtine igjen kom ind i den Ulfeldſke Familie, i det hendes Gemal, Grev Corſik, var Gaardens forrige Eier, Cantøleren Jacob Ulfelds, ſjette Søn.

Corſik Ulfelds Skjæbne er altfor bekjendt til her at omtales nærmere. Under Krigene med Sverrig vare de ham og hans Svigermoder — Enkedronninginden, ſom Almuen kaldte hende, — tilhørende Godſer af de Svenske blevne for-

# HOLKENHAVN,

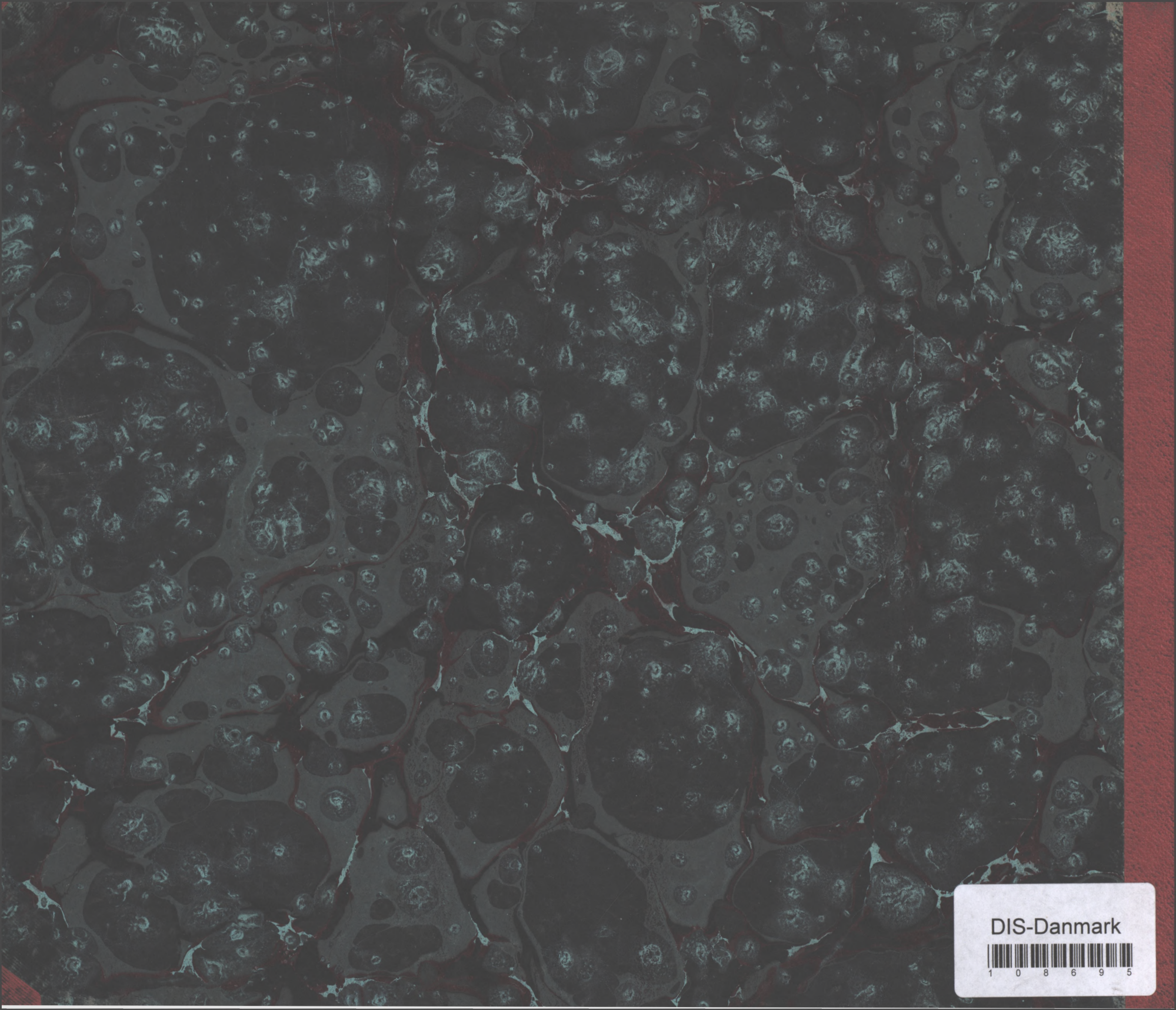
(i Fyen, forhen Kogsbölle, Ulfeldsholm, Ellensborg og Nygaard.)

skaaede faa meget som muligt for Plyndringer og Indquarteringer, og efterat den endelige Fred var sluttet 1660 og han havde faaet fuldkommen Tilgivelse for alle sine Forseelser, vendte han i Slutningen af Aaret 1661 tilbage til Danmark og tog til Ellensborg, hvor Kongen havde bevilliget ham at boe; her holdt han den anden Januar 1662 et stort Velkomstgilde for endeel af den omboende Landabel, som nu igjen viste ham al Høflighed, hvorvel mange af hans Naboer ved ham havde lidt stor Skade, medens han var svensk Minister. Samme Maaned udfædte han paa Ellensborg tilligemed sin høie Gemalinde det Skjøde til Kong Frederik paa alt sit Gods i Sjælland, Norge samt tildeels i Jylland, — 5 Herregaarde, endeel Strøgods og en Gaard i Kjøbenhavn, — hvortil han havde maattet forpligte sig for at erholde denne Naade tilbage. Efter faa Maaneders Forløb var det dog allerede at han drog ud af Landet, som han aldrig mere gjensaae, thi den 24de Juli 1663 faldt Høiesteretsdommen, hvorved han for Majestætsforbrydelse blev dømt til Døden og alle hans Eiendomme confiscerede. Deriblandt var da ogsaa Ellensborg, som af Kongen kort efter blev solgt til en hollsteens Abelsmand ved Navn Buchwald, der gav den det nye Navn Nygaard, formodentlig for saameget som muligt at udslette Mindet om dens seneeste Eiere. Han solgte 1671 Gaard og Gods til Geheimeraad Eiler Eiler sen Golf til Kjerregaardsholm og Elkjær i Jylland, Ridder (o: Storkors) af

Dbr., Generalmajor og Stiftamtmand i Fyen, som under Kjøbenhavns Beleiring havde udmærket sig meget og bestandigen nydt stor Naade hos Frederik den Tredie; endnu samme Aar gjorde Kongen ham til Baron og oprettede den 27de Mai 1672 af Godset Nygaard et Baroni under det nye Navn Holkenhavn, hvilket er Gaardens femte og har vedligeholdt sig siden. Geheimeraad Baron Golf døde 1698, hvorefter hans Søn, Kammerherre og Oberst Baron Christian Frederik Golf tiltraadte Baroniet. Ved hans Død arvede først hans ældste Søn, Baron Eiler Golf, Ridder (o: Storkors) og Stiftamtmand i Aarhus, Baroniet, men døde 1740, hans Sønner, Kammerherre Baron Frederik Christian Golf 1760 og Baron Erik Rosenkrands Golf til Trudsholm 1777, begge barnløse; Friherstabet faldt da til Eiler Golfs Broder, Geheimeraad og Baron Iver Golf, Stiftamtmand i Aalborg, Ridder (o: Storkors) af Dbr. og de l'union, der ligeledes døde barnløs 1781. Som nærmeste Agnat tiltraadte nu hans 1764 afdøde Broders Baron Mogens Golfs Sønnesøn, Baron Mogens Frederik Anton Iver Golf, Friherstabet og ved hans barnløse Død i Aaret 1801 hans Broder, Kammerherre Baron Frederik Conrad Golf, der døde 1830; hans Søn, Hoffjægermester Baron Conrad Frederik Erik Golf, er nuværende Besidder og har med kongelig Tilladelse indkjøbt Aulsgaarden Frederikshøi og indlemmet den i Baroniet.







DIS-Danmark



1 0 8 6 9 5